

CANCEL:
MARTIS B:
1717:

*

Tru 00

Sc

EXERCITATIO HISTORICA

DE

MIRACVLIS

PROVIDENTIAE

APUD GENTES ANTIQVAS,

INCLYTI

ORDINIS PHILOSOPHICI CONSENSV

PRO LOCO

IN EODEM OBTINENDO,

PUBLICAE ΣΥΖΗΤΟΥΝΤΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΙ

SVBMISSA

A

FRIDERICO QVIRINO GREGORIO,

PHILOS. MAG. ET AD S. THOM. CONC.

SABBATH.

D. XI. APRIL. MDCCXIV.

H. L. Q. C.

L I P S I A E,

LITERIS ANDR. MARTINI SCHEDII.

EXERCITIO HISTORICA

MIRACULIS
PROVIDENTIAE
APUD GENTES ANTIQVAS

ORDINIS PHILOSOPHICI CONSENSU
PRO LOCO

FRIDERICO QUIRINO GREGORIO

PHILOS. MAG. ET AD S. THOM. CONC.

D. XI. APRIL. MDCCCLXV.

LIPSIÆ

LITTERIS ANDR. MARTINI SENAE

V I R O

NON. TAM. TITVLIS. QVAM. REBVS. TITVLIS. SIGNIFICATIS

ILLUSTRI

DOMINO

FRANCISCO. BORNIO

I C T O

HAEREDITARIO. IN. GROITSCH. SELLERHAVSEN. ET
SCHOENAV

CAPITVLLI. MARTISBVRGENSIS. CANONICO

GRAVISSIMO

EIVSDEMQUE. CONSILIARIO. SACHARIAE

PRVDENTIAM. IMITANTI

IVDICII. PROVINCIALIS. QVOD. LIPSAE. ET

IN. LVSATIA. EST

ELDADO. DEO. GRATO

M. SACRI. SYNEDRII. LIPSIENSIS. PIO. NICODEMO

ΠΡΩΤΕΥΟΝΤΙ

NEC; NON. IN. AMPLISSIMO. ORDINE. SENATORIO

SERGIO. PAVLO

MORE. CHRISTIANORVM

ΑΝΘΙΠΑΘΕΥΟΝΤΙ

VIRO
PIO. IN. DEVM
ET MVLTO. LVCIDIORIBVS. SANCTITATIS. RADIIS
AC. PONTIFICIORVM. FRANCISCVS
CORVSCANTI
ISTE. ENIM
ORDINIS. TANTVM. MINORVM. CONDITOR. EXTITIT
ILLE. VERO
OPERVM. MAXIMORVM. VIRTVTVMQVE. INSIGNIVM
AVCTOR
ISTE
VVLNERA. CHRISTI. SVO. QVOQVE. CORPORI
IMPRESSA
GESTASSE. FALSO. PERHIBETVR
A. SVIS. BLASPHEME. VOCATVS
IESVS. TYPICVS
ILLE
STIGMATA. CHRISTI. CVM. PAVLO. QVIDEM. FERRE
NON. RECVSAT
OMNEM. TAMEN. SALVTIS. GLORIAM
SOLIS. VVLNERIBVS. SALVATORIS. RELINQVIT
ISTE
A. GREGORIO. IX. IN. CATALOGVM. SANCTORVM
RELATVS
ILLIVS
NOMEN. AB. IPSO. DEO. IN. COELIS. ADSRIPTVM
QVIS. NON. BEATVM. PRAEDICET
ISTIVS
ORDINEM. MONASTICVM. AVXIT. QVAEDAM. CLARA
SOROR. EIVSDEM. A. NONNVLLIS. HABITA
QVAE. CHRISTVM. INFANTEM. VASCULO
PORTARE. PINGITVR
ILLIVS
SPLENDORI. ACCEDIT
VXOR. PIETATE. CLARA
DEVM. SVVM. CORDE. INCLVSVM. TENENS

VIRO. PRAETEREA
BENEFICO. IN. PROXIMVM
FONTIS. INSTAR. PERENNIS. SCATVRIENTI.
LACRYMAS. MISERORVM. ABLVENTI
MEMBRA. AEGROTORVM. REFICIENTI
SITIM. LASSORVM. RESTINGVENTI
SVRCVLOS. IN. HONOREM. DEI. CRESCENTES
IRRIGANTI
ERRANTES
NON. VI. QVADAM. IMPETVOSA
SED. MVRMVR. LENI
CORRIPIENTI
MORIBVSQVE. INCVLPATIS
SPECVLVM. VITAE. EMENDANDAE. PRAEBENTI
IN. DISTRIBVENDIS. ELEEMOSYNIS. NON. PARCE
STILLANTI
VERVM. LARGITER. SALIENTI
IMO
OMNIBVS. EGENIS
AD. MIRACVLVM. VSQVE
PROSPICIENTI
EXIGVAS. HASCE
DE. MIRACVLIS. PROVIDENTIAE
MEDITATIONES
QVA. DECET. ANIMI. OBSERVANTIA
OFFERRE

ATQVE
TANTI, PATRONI
CVRAE. AC. TVTELAE
SVBMISSE. SE. COMMENDARE
IPSIQVE
NVMEN. PROPITIVM
VITAM. FELICEM
VALETVDINEM. PROSPERAM
SENECTVTTEM. LONGAEVAM
EX. ANIMO. PRECARI
VOLUIT. DEBUI
BORNIANI, NOMINIS
CVLTOR. CLIENSQVE
DEVOTVS
FRIDERICVS, QVIRINVS, GREGORIVS.

PROOEMIUM.

Inter illa, quibus Christiana fides de fictitiis aliorum cultibus triumphat, trophaea, non ultimo loco numeranda sunt insignia a Christo & Apostolis patrata miracula, quibus hominum animos ad auscultanda verba vitae vel excitarunt, vel auditos sermones hisce sigillis certissimis contra iteratos incredulitatis insultus munierunt ac obfignarunt. Atque haec ipsa opera miraculosa non clam, sed palam inspectante populo gesta sunt, ita ut vel inimicissimi Christo Iudaei pariter atque homines profani, Iulianus, Celsus & alii non tam ipsa facta negare auderent, quam quidem artibus Magicis opeque Daemonum eadem effecta fuisse nefarie calumniarentur. Verum cum ne istis quidem nebulis veritatem factis obscuratam esse ipsimet inviti cognoscerent, quis enim serio hoc animo suo persuadear, homines vita inculpati sese omnibus commendantes commercia iniisse cum Diabolis? quis Spiritum quemcunque malignum adeo imprudentem credat, ut ea fecerit, ex quibus nihil plane honoris aut commodi, multum contra ea dedecoris ac damni acceperit? hinc alia fabricanda erant tela, quibus munitissimam veritatis arcem coelisque ipsi contiguam denuo oppugnarent. Quemadmodum itaque sub

A

Occo-

Oeconomia V. T. τῷ μωσῆϊ τῆς παλαιῆς διαθήκης, Mosi scilicet, non tam falsitas operum mirandorum ab eodem praestitorum objecta, quam quidem miracula alia eaque vera, quod recte a quibusdam Nostratum defenditur, a Magis Aegyptiacis fuerunt opposita; ita quoque τῷ τῆς καινῆς διαθήκης μωσῆϊ Christo obvenisse deprehendimus. Ut ergo supersticiosa Paganorum turba doctrinam Salvatoris, quae ipsis maxima videbatur stultitia, eo meliori jure repudiassent statueretur, miracula Divina omni modo elevare audebat suisque ne quidem equiparanda esse fastuoso conatu jactabat, subinde ad suos provocans Orpheos, Hercules, Aristeas Proconnesios, Cleomedas Astypaleenses, Hermotimos Clazomenios, Tuberones, Aesculapios, Apollonios Thyanaeos hujusque farinae homines sexcentos alios, qui suis miraculis Apostolos una cum Praeceptore non solum aequaverint, sed multis adhuc passibus post se reliquerint. Quid ad haec sancta Christi asseclarum cohors? Fucum, quem omnes fere manibus palpare poterant, publice ostendit, neque statim pro magno Propheta a Summo Numine missum eum agnoscendum esse declaravit, qui hominem ecstaticum resuscitaverit, aegrosque adhibitis medicamentis felici successu sanaverit, bovem quendam aut aprum interfecerit mirisque fraudibus adjutus miracula se patrare dixerit, vel potius audacter finxerit. Verum ne sic quidem conquieverunt Adversarii, narrant quippe miracula tot testimoniorum auctoritatibus munita, ac quidem ea ipsa, quae a nobis praedicari solent. Sed salva res est, concedantur eis, quae concedenda sunt, ne causa nostra praefraete negando reddatur infirmior, veritati suae sua vis constabit; quaecumque enim protulerint miracula veritatis aliquam speciem praeseferentia, minime ea doctrinae innumeris erroribus refertae causa, sed providentiae modo

Diui-

Deistae, ne quid jure hic desiderari possit, ante omnia istud ipsum solidis argumentis fulciendum esse videtur, quod merito ceu evictum & ab omnibus sanae mentis hominibus comprobatum supponendum erat. Quantum ergo ad Providentiam Divinam attinet, quae est benignissimus Optimi Creatoris actus, quo cunctas res a se creatas conservat, praecipue vero homines ratione praeditos, eorundemque actiones ita dirigit, ut gloria sua eo illustrior conspiciatur hominumque salus eo felicius promoveri possit; confirmat eandem constans & admirabilis hujus Univerſi ordo, qui non tam ad coecum quendam atomorum concursum, quam Moderatorem sapientissimum respiciendum esse evidenter ostendit, sique praeterea eventus rerum humanarum proposito & causis secundis non semper exacte respondentes paulo penitius consideraveris, vestigia summae alicujus sapientiae directricis multo clariora, quam quidem gressus ignotae cujusdam fortunae apparebunt. Illa etiam, quae de DEi existentia in mentibus nostris invenitur idea, a Cartesio recte pro solidissimo argumento agnita, quemlibet simul providentiae Divinae quam optime convincere potest; unde enim hoc evenit, ut ita judicemus: DEUS existit? Respondet Epicureus: Pertinere hanc propositionem ad conceptus communes, qualis v.g. est notissimum axioma: Totum est majus sua parte. Verum quod homines hunc Canonem pro certissimo agnoscant, non inde provenit, ac si actualem quandam ideam ea de re secum in hunc mundum attulissent, sed perceptio rerum sensualium tantum menti nostrae occasionem suppeditat, ut ad eas rite attendat ideisque inter se collatis pronissima

nissima sit ad statuendum, totum non esse majus sua parte. Eodem modo & nos nonnunquam procedere solemus in demonstranda DEI existentia, argumento ab effectibus seu Creaturis desumpto. Sed Epicureus plane hac ratione argumentari nequit, quomodo enim ipsi mundus creatus occasionem huic conclusioni inveniendae suppeditare potest? E. datur DEUS, qui DEI curam in condendo mundo plane nullam fuisse constanter propugnat. Si vero quis forte dixerit, per traditionem thesin illam, quod DEUS existat, propagatam fuisse, ne sic tamen omnis cessabit difficultas, quaeritur enim: unde primus hominum Summum quoddam Ens existere didicerit? non equidem ex fortuito atomorum concursu, hac ratione enim plus esset in effectu, quam quidem in causa, E. immediate ab ipso DEO, adeoque si DEUS in primo homine condendo sese gesit ut Numen providum, ideam quandam de sui existentia ipsi implantando, neque tamen propterea beatus esse desit, qui fit, quod Epicurus continuatos hujusmodi hodiernum actus cum felicitate Divina haud consistere posse existimaverit? Ut taceam, nullum negata Providentia DEI amplius relinqui discrimen turpis atque honesti, virtutis ac vitiorum: nam quia virtus necessariodefinienda est quod sit studium voluntatem Numinis omnimodo exequendi, Numen vero ex istorum hominum sententia, voluntatem suam nemini declaravit, ne forte quieti suae aliquid decederet; hinc jam omnis actionum nostrarum honestas ex solis legibus Summorum Imperantium deducenda erit, quibus si visum fuerit sacrilegia, furta, adulteria aliaque vitia edictis suis sancire, subditus horum Magistratum fla-

gitiosissimus aequè virtutis cultor habendus erit, ac quidem Philosophus continentissimus, quod tamen ipsum lumen rationis naturaliquodam impetu reformidat. Cultum denique Enti Supremo isti Philosophi providentiam negantes praestabunt vel plane nullum vel admodum languidum, omnipotentia enim, bonitas, iustitia, misericordia & quae alia sunt Divinae essentiae attributa nos ad cultum allicientia, ab iis aut prorsus non agnoscuntur, aut nimis angustis coarctantur limitibus; ut ergo vel sic pateat, quam facilis sit prolapsus ex Epicureismo ad Atheismum, si forte non jam ipse in eodem lateat subtilior Atheismus, quod praeclare ostendit Vir Doctissimus Moses AMYRALDVS peculiari libello Gallicè conscripto, ob suam autem elegantiam in linguam Germanicam translato ab ADRIANO STEGERO, Consule quondam nostrae Civitatis non minus rerum gerendarum peritia, quam summa pietatis laude illustri זכרון לברכה

Von Religionen/ wider diejenigen / welche alle Gottesd enste vor gleichgültig halten.

§. II.

Quid per miracula intelligendum sit? exponitur;

Quando autem DEUS Providentia sua hoc Universum gubernat, ut plurimum leges motus in prima creatione rebus a se conditis impressas ipsemet liberrime sequitur, nonnunquam tamen accidit, ut quaedam phaenomena ordinarias naturae leges atque vires plane superent, illaque vocantur miracula. Non itaque opus naturae insolitum, cuius causa vulgo ignoratur, statim dicendum est miraculum, quae alias miraculi definitio NEHEMIAE GREVIO perplacet & a SPINOZA avidè arripitur, qui hac admissa hypothesi miracula Moïsis, Christi & Apostolorum eo faciliori negotio pro imposturis haberi posse, aut si item non pro operibus Divinis agnosci debere, sibi non sine omni rati-

Grev. Cosmol. Sacr. Lib. IV. c. V. Spinoz. Tract. Theol. Pol. c. VI.

ratione persuadet. Neque est, quod idem Impostor famosissimus nobis objiciat, descriptionem miraculorum jamjam allatam vel ideo rejiciendam esse, quod vires naturae penitus perspectas non habeamus: Nam si aliquod opus tale esse constiterit, ut nunquam vel ipsum, velejus producendi potentia in rerum universitate comparuerit, sed potius motibus causarum naturalium in agendo constitutarum adversum deprehendatur, qui tamen motus alias modo mechanico & uniformi procedere solent, concludere sane licebit, hoc ipsum opus vires naturae superare, adeoque dicendum esse miraculum; quod prolixius contra Spinozam deduxit Vir supra laudem meam positus, GOTTFRIDVS OLEARIVS, ita ut nihil, quod addere possim, inveniam. Quoniam vero DEVS rarissime causas ordinem a se semel constitutum solvendi invenit, quod nec cum ipsius immutabilitate adeo bene conveniret, non singulis diebus a nobis expectanda sunt miracula, unde non per

omnia consentio cum Celeberrimo MORNAEO hunc in modum alicubi de miraculis differente: *Sol singulis diebus univrsam orbem illuminat & luce perfundit, diem quoque & annum & anni tempestates metitur, arbores florent, fructificant, fatiscunt, demum repullulant, revirescunt, reviviscunt &c. humorem s. succum terrae vitis palmes in vinum, semen in spicas, granulum in herbam, nucleus in lignum, in arborem praegrandem vertit. Tot homines porro singulis horis concresecunt, nascuntur, crescunt. Sunt haec utique maxima miracula, quae DEUS solus facit, quae, quia ista perpetuo vides, non respicis, non advertis: Si vel horum minimum novum sit, admireris & stupeas* Quae quidem verba etiam Oratoribus nonnunquam es-

Olearius in Dissert. de miraculo piscinae Beberhae s. l. II. seqq. nec non in Tract. de Jesu Vero Messia P. I. C. I. Sect. II. p. 29.

Morn. de Ver. Rel. Christ. c. XXXIII. p. 749.

se solent familiaria, minus *ἀνεπίστα*s tamen mirabilia cum miraculis confundunt geniumque sapiunt Scriptorum profanorum, qui saepius admirandum vel artis, vel naturae effectum miraculum nominant, quo sensu se-
ptem mundi miracula antiquitus celebrata fuisse notis-
simum est.

S. III.

*Miraculo-
rum diviso ac
Morn. l. c.
Hoepfn. in l-
sagog. ad sa-
lut. usum coe-
nac Sect. II.
Art. I. Can.
VI. p. 226.*

Definitio.

Atque sic vanitas distinctionis apparet, qua mi-
racula distingui nonnunquam solent in rariora & quo-
tidiana, quippe raritatem, praeter MORNAEVM jam
jam nominatum, recte B. noster HOEPFNERVS ad re-
quisita refert miraculi stricte sic dicti, eo ipso igitur,
quo res incipit quotidie fieri, desinit miraculum esse.
Multo rectius miracula, missis aliis ad rem praesentem
non facientibus divisionibus, distinguuntur in *miracu-
la doctrinae* & in *miracula providentiae*, fundamento
divisionis desumpto non tam a causa efficiente, nam sic
etiam *miracula doctrinae* originem suam Numini alicui
provido debent; quam a fine, qui prouti ab Ente sapien-
tissimo diversus nonnunquam intenditur, diversum
quoque miraculis asseret nomen. Erit itaque *miraculum doctrinae* opus a sola DEI potentia absolutapro-
veniens, quo DEUS ordinarias leges motus vel ipse-
met *ἀπερίστα*s, vel per alium s. Angelum, sive hominem,
cum quo virtutem miracula patrandi ad certum tem-
pus communicavit, suspendit, ut doctrina & sermo-
nes ejus, a quo, vel cujus causa miraculum patratum
fuit, Divini esse agnoscantur, hominesque per eam
doctrinam ad sequendam verae salutis viam alliciantur.
Miraculum vero *providentiae* licet quoad reliquas par-
tes penitus cum *miraculo doctrinae* conveniat, in eo
tamen

tamen cum maxime differt ab ipso, quod per hoc unum modo religionis naturalis caput, scilicet doctrina de DEI providentia, confirmatur, unde nec per ejusmodi miracula homines perennis salutis redduntur participes, neque in aliis suis de DEO, quae erroneae esse possunt, confirmantur opinionibus, sed ex circumstantiis temporum, locorum, personarum &c. certo concludere possunt, DEVM per haecce opera extra ordinem facta nihil aliud intendisse, quam ut eo majori cum evidentiâ atque fiducia agnoscerent, se tale Numen esse, cui res humanae curae cordique sint, & qui nulla etiam intercedente hominum opera virtutes remunerari, scelera punire aliasque actiones, ad finem, quem ipsemet intenderit, sapientissime dirigere norit. Hac ipsa vero suppeditata Definitione simul prodigia & somnia includi, utpote non tam essentiam, quam modum miraculorum variantia, licet in aliis suam admittere differentiam non negem, quemvis facile concessurum esse existimo, quemadmodum nec id prolixiori indiget explicatione, quod miracula illa ad tertium providentiae divinae actum, sc. διοίκησιν, referenda sint.

§. IV.

Providentiam DEI miraculoso modo apud eos, qui mandatis ipsius vero ac debito obsequio obtemperant, sese nonnunquam exferere, forte nemo facile negaverit, dubium vero adhuc illud cuiquam videri possit, an ejusmodi opera insignia inter Gentes quoque DEUM ignorantes suisque cupiditatibus nimis indulgentes fuerint conspicua? Sed dubitare fortassis desinet, qui & perfectionem Summi Numinis & imbecillitates gene-

Daſi miracula' providentiae apud Gentes evinationibus,

Conf. Fleet-
wood de Mi-
raculis Dial.
II. p. 230. f. 77.
Edit. Lond.

generis humani paulo accuratius confideraverit. Inter perfectiones DEI OPT. MAX. cum primis ejus elucet bonitas, quae cum sit infinita, non unius regionis angustis includetur cancellis, sed omnium miserebitur a se conditorum, quoniam ergo ubivis locorum homines ejusmodi rerum connexionibus implicari possunt, ut non nisi Divina virtus miraculosa ad optatum finem eos perducere possit, quidni DEVS his in negotiis se se ipsis benignum exhiberet? non ac si hunc favorem essent promeriti, sed quia DEVS eos intuetur ut instrumenta, per quae laus suae potentiae ac bonitatis celebrari queat. Unde ipsarum sacratorum literarum auctoritas idem de DEO confirmat, ita enim de eo Regius Psalter canit: אֱלֹהֵי הָאֵל עֲשֵׂה פֶלֶא הִרְעֵתָ עֲרֵךְ **Pf. LXXVII.** Tu DEVS faciens miraculum; notum fecisti inter Gentes robur Tuum; quae verba licet proxime respiciant ad cladem Aegyptiorum in mari rubro ad *miracula doctrinae* Mosâicae potius referendam, certo tamen modo etiam ille miserrimus interitus, quatenus scilicet per eum justî limites furori Adversariorum fuerunt positi, *miraculis providentiae* annumerandus erit. Cumque Apostolus ipse fateatur, DEVM se Gentibus non ἀμαρτυροῦν reliquisse, quis non haec ipsa miracula, ut speciem μαρτυρίας Divinae intuebitur? Nam licet natura humana jam in ipso rationis lumine nec non dictamine conscientiae certissimum inveniatur testem, qui unumquemque providentiae Divinae ἀναντιρρήτως convincere possit, saepissime tamen incredulitas, quae hominum post lapsum nunquam satis deplorandum est imbecillitas, eristas erigit, atque evidentissimas veritates haud raro oppugnat,

Vid. Scherz.
Syst. Lib. VII.
§. XV. p. 136.
Act. XIV, 17.

pugnat, quam comitatur naturalis quaedam foecordia, qua homines somnolenti ad opera Divina aut plane non attendunt, aut causis fecundis nimium adscribunt, si omnia semper eodem modo ac ordine agantur, his ergo morbis ut DEVS aliquod medicamen pararet, cursum ordinarium nonnunquam interruptit, ut ex fomno excitatae Gentes novum quoddam suae Providentiae reperirent specimen. Imo si vel maxime nullae hic afferri possent rationes apodicticae, *exempla tamen tum exem-* saris multa suo quodam jure postulant, ne omnia aliis *plis,* Gentibus denegemus miracula, ad quorum nonnulla perlustranda instituti ratio se jam accingit.

§. V.

In censum horum miraculorum Vir Summus, *quorum qui-* HVGGO GROTIUS, quanquam subdubitans, refert *dem alia in-* nationem coeci a Vespasiano sub auspiciis imperii sui *certa, uti mi-* Alexandriae factam, cujus facti memoriam SVETO- *racula Vesp-* NIVS verbis sequentibus consignavit, *siani,* *Auctoritas,* in- *Grot. de V.* *quiens, & quasi Majestas quaedam, ut scilicet inopinato* *R. C. Lib.* *ad huc & novo Principi decretat, haec quoque accessit. E* *IV. S. VIII.* *plebe quidam luminibus orbatas, item alius debili crure* *p. m. 198.* *sedentem pro tribunali pariter adierunt, orantes opem* *Suet. in vita* *valeitudinis demonstratam a Serapide per quietem: restitu-* *Vesp.* *turum oculos, si inspuisset: confirmaturum crur, si di-* *gnaretur calce contingere. Cum vix fides esset, rem ul-* *lo modo successuram, ideoque ne experiri quidem auderet,* *extremo hortantibus Amicis, palam pro concione utrumque* *tentavit: nec eventus defuit. Eadem paulo prolixius* *TACITVS memorat: Per eos, ait, menses, quibus Tacit. Hist.* *Vespasianus Alexandriae statos aestivis statibus dies, & Lib. IV. c.* *certa maris opperiebatur, multa miracula evenerunt, quis* *LXXXI.* *cale-*

caelestis favor & quaedam in Vespasianum inclinatio Numinum ostenderetur. Ex plebe Alexandrina quidam oculorum tabe notus, genua ejus advolvitur, remedium coecitatis exposcens gemitu, monitu Serapidis Dei, quem dedita superstitionibus Gens ante alios colit, precabaturque Principem, ut genas & oculorum orbes dignaretur respergere oris excremento. Alius manu aeger, eodem DEO auctore, ut pede ac vestigio Caesaris calcaretur, orabat. Vespasianus primo irridere, aspernari, atque illis instantibus, modo famam vanitatis metuere, modo obsecratione ipsorum & vocibus adulantium in spem induci. Postremo aestimari a Medicis jubet, an talis coecitas ac debilitas ope humana superabiles forent? Medici varie disserere. Huic non exesam vim luminis & redituram, si pellerentur obstantia; illi elapsos in praevarium artus, si fabularis vis adhibeatur, posse integrari. Id fortasse cordi Deis & Divino ministerio Principem electum. Denique patrati remedii gloriam penes Caesarem, irriti ludibrium penes miseros fore. Igitur Vespasianus cuncta fortunae suae patere ratus, nec quicquam ultra incredibile, lacto ipse vultu, erecta, quae astat, multitudine, jussa exsequitur. Statim conversa ad usum manus ac coeco reluxit dies. Vtrumque, qui interfuere, nunc quoque memorent, postquam nullum mendaciorum pretium,

quae ficta fuisse probatur;

§. VI.

Gell. Noct. Att. Lib. IX. c. 4.

Sed de his relationibus idem dici posse, quod GELLIVS de nonnullis Graecorum schedis judicat, *niraculorum fabularumque plenas esse*, causae videntur postulare non leves. Nolo jam diu haerere circa dissensum, falsitatis alias *νεγρηγιον*, duorum antea nominatorum Historicorum, ubi alterum aegrotum Suetonium

cruc

crure debilem, Tacitus autem manu aegrum fuisse memoriae prodit; neque posteriorem Historiographum nimii studii partium prolixius inculabo, dum *multa* se Vespasiani miracula relaturum promittit, & deinde tamen vix duo aut tria enumerat: sed si *vel* Imperatorem Thaumaturgum, *vel* aegros sanatos, *vel* miraculum ipsum, *vel* denique locum, in quo facta ea memorantur, attente quis aspexerit, causam de veritate miraculi dubitandi inueniet non plane nullam. *Ips*e namque *Imperator* ab istis Scriptoribus dicitur ne quidem rem tentare voluisse, quippe fraudem Sacerdotum & palpum sentiens, si recte iudicat HVETIVS; *Huet. in Demonstr. Ev. Prop. IX. §. VI. p. m. 832. conf. Dissert. de Miraculis Vespas. Praef. side M. Heumanno Witteb. MDCCVII. habit. §. VIII. p. 17.* *Bezman. Lin. Doctr. Moral. c. 2. II. §. IV. p. 12. 13. it. Paulus* *te*

vel Aegyptiorum superstitioni irridens, quae verior est aliorum conjectura, suos enim Deos reliquarum Gentium Numinibus superiores existere Genti Romanae persuasum fuit. Quis autem crederet, DEVM virtutem excellentissimam θαυματουργικὴν alicui conferre voluisse, ita tamen, ut ipse ignoret, se hujus thesauri factum fuisse compotem, longe aliud de Prophetis, Christo & Apostolis nos edocet Scriptura, quorum nemo viribus suis diffidens miseris hominibus irrisit, sed virtute sua saepius ultro salutarem attulere medelam. Quid? quod Augusta tanti Monarchae Majestas ab hominibus vilioris fortis alio tempore non tam prope inspecta naturali modo sanitatem aliquatenus promovere potuerit, si enim donum strumas sanandi Regibus Galliae & Angliae usitatum non nisi a vividiore imaginatione, juxta nonnullos, derivandum est, cuius in curandis quibusdam morbis magnam vim esse, nequam negari potest: cur non etiam temporibus Vespasiani istorum aegrotorum Spiritus animales praesente

Gottfr.
Eperling
in Dissert. de
Strumis &
Scrophulis S.
XIV,

te Summo Imperante fortius moveri & ad dissipandos humores morbosos aliquid conferre potuerint? Praefertim cum *morbus* non tantae esset mali iae, ut omnem sanationem naturalem respueret, *vis enim luminis non erat exesa & alterius elapsi in pravam artus, adhibita a pi quadam salubri, poterant integrari*, quod ipsorum Medicorum apud Tacitum confirmat testimonium, hominem vero caecum natum, aut ex ipso matris utero egressum claudum sanare, uti a Salvatore nostro factum fuisse legimus, id equidem non nisi a virtute Divina repetendum esse, quivis facillime cognoscet. Neque etiam de DEO vero praesumendum, quod gloriam operis sui Divini alii idolo sit concessurus, quod quidem de Vespasiani *miraculo* legimus, ope scilicet & jussu Serapidis cuncta peracta fuisse, sic enim certo modo Gentes idololatrias in superstitione confirmasset anfasque suppeditasset, Numen suum in posterum colendi ut omniscium. Omnium vero clarissime fucus detegitur, si *locum*, in quo illae sanationes factae commemorantur, nobis ob oculos ponamus: anne enim Vespasianus eadem quoque Romae patrasse perhibetur? Neutiquam, sed tantum Alexandriae, qua in urbe fraus Sacerdotum Aegyptiorum erat frequentissima, miseram plebem suis *καταστροφαις* misere deludentium, qua

Sydes. in Cal. de re SYNESIVS; & de integra Gente minime vanum vitii encom. est CASPARIS PEVCERI iudicium, *Aegyptii*, inquit, Peuc. de *natura dei* *δαίμονες, μυστηριώτοι & superstitiosi, semel di-* Divinat. *moti a Patrum Sanctorum per manus traditis sententiis* de *θεομα-* *& exclusi ab intellectu atque usu vero patefactionum Di-* *τασια p. m.* *vinarum, religionem quandam consuerunt ex commentis* *anilium terriculamentorum, somniis Sacerdotum, ritibus* *vulgi*

vulgi superstitione effectis & coarctatis, quibus mox magicae artes & praestigiarum multiplicia ludibria accesserunt. Haec de Aegyptiis ante Christum natum potissimum in medium profert, ii, qui post Christi nativatem vixerunt, non meliorem apud eundem inveniunt censuram, ita enim paulo post: Tandem, pergit, cum Apostolorum praedicatione explicata ex his furoribus liberataque fascino Diaboli & ad veritatis conspectum cognitionemque esset perducta, non ita multo post, eadem qua antea levitate, Christianae fidei professione abjecta, in pristinos sese furores rejecit, reversa velut canis ad vomitum, his hucusque haesit intricata. Unde simul patet, Sacerdotes Aegyptiorum tales fuisse impostores, qui fallere tam voluerunt, quam potuerunt, namque & impiae Gentis nimia superstitio ipsorum fraudes nullo negotio admittebat, & incrementa fidei Christianorum, quae aetate Vespasiani per totum orbem uberrime germinabat, eo quoque eosdem adigebant, ut omni cura interitum sacrorum suorum jamjam imminenti avertere anniterentur. Quare miracula ista omnino pro commentis habenda esse, dubiandum amplius non est, quae procul dubio etiam causa fuit, cur Iosephus, nimius alias Vespasiani assentator, etsi moram Imperatoris in urbe Alexandrina memorat, eorum tamen plane nullam injecerit mentionem. Si vero quis rationibus jamjam adductis nondum penitus convinci potuerit, sed vera utique fuisse miracula sibi persuaserit, GROTIUM audiatur, necesse est, qui ne ista quidem facta miraculis doctrinae, sed providentiae annumeranda esse recte monuit, ut Titus hac re venerabilior Imperium Romanum facilius ad-

*pisceretur, lectus quippe Deo Iudiciorum ipſius in Iudaeos
miniſter,*

*nec non Adri-
ani,*

§. VII.

Minorem adhuc fidem merentur ea, quae a
Spart. in A. apud SPARTIANVM memorantur Imperatoris Aelii
driano p. 33. Adriani miracula: cum enim gravi morbo decumberet
b. edit. Ald. ejusdemque neceſſitatem aequo nollet ferre animo, ſed
bis ſe occidere conatus eſſet, ea tempeſtate quae-
dam mulier apud Scriptorem legitur ſuperveſiſſe, quae
diceret, ſomnio ſe monitam, ut inſinuaret Adriano,
ne ſe occideret, quod eſſet bene valiturus, id cum
non feciſſet eſſe caecatam. Iuſſam tamen iterum ea-
dem Adriano dicere atque genua ejus oſculari receptu-
ram viſum, ſi id feciſſet. Quod cum in ſomnio imple-
ſet, oculos recepit, ſimulac aqua, quae in fano erat, ex
quo venerat, oculos abluiffet. Veniſſe, pergit idem
Hiſtoriographus, & de Pannonia quendam natum cae-
cum ad febrientem Adrianum eumque contigiſſe, quo
facto & ipſum oculos recepiſſe & Adrianum febrem
reliuiſſe. Sed neque Dion Graecus, quem Georgi-
us Merula latine fuit interpretatus, quicquam de iſtis
miraculis in vita Adriani refert, nec ipſe Spartianus
fraudem diſſimulare poteſt ſequentia ſubjiciens:
*Quamvis Marius Maximus haec per ſimulationem facta
commemoret.* Imo ne haec, ſi vel maxime ita conti-
giſſent, quicquam Chriſtianae fidei detrimenti afferrent,
pertinerent enim illa quoque ad *miracula providentiae*,
quibus DEVS malum per *avroxeſtiam* committendum a-
vertere ſaepe Imperatorem ab interitu vindicare
voluiffet, ſicque haec miracula nihil aliud oſtenderent,
quam dari quoddam Numen providum, cui vita Principum
curae cordique eſt.

§. VIII.

§. VIII.

Celebrantur quoque opera miranda *Virginum & Tucia*
quarundam Vestalium, tum *Q. Claudiae*, quae, cum *Virginum*
 navis, qua Cybele ex Pessimunte Phrygiae Romam ad- *Vestalium.*
 vehebatur, haesisset in Tiberi, neque loco suo a quo- *Ovid. lib. IV.*
 quam dimoveri potuisset, adverso pudicitiae rumore *Fest. p. 579.*
 laborans, quod cultus esset studiosior, discincta zona *Edit. Lugd.*
 & navi alligata, precata Deam, ut si castam se nosset,
 volens sequeretur, navem duxisse legitur: tum alius
Tucia, sive *Tucciae*, quae teste VALERIO MAXIMO, *Val. Max.*
incesti criminis rea, conscientia certae sinceritatis suae, Lib. VIII. c.
spem salutis ancipiti argumento petere ausa est. Arrepto *15.*
enim cribro, Vesta, inquit, si sacris Tuis castas semper
admovi manus, effice, ut hoc hauriam e Tiberi aquam,
& in aedem Tuam perferam. Audaciter & temere ja-
ctis votis Sacerdotis rerum ipsa natura cessit. Verum si
 dicendum quod res est, prior historia fabulosae Poe-
 tarum aetati originem suam debere videtur, non enim
 recordari possum, me unquam apud Scriptorem quen-
 dam fide dignum eandem memoriae proditam invenis-
 se, sed quando recentiores Lexicographi & Locorum
 Communium Scriptores ad auctoritatem LIVII & VA- *Val. Max.*
 LERII MAXIMI passim provocant, falluntur; hic enim *Lib. I. c. VIII.*
 tantum statuat Claudiae in vestibulo templi Matris *11.*
 Deum positam, bis ea aede incendio consumpta, in sua
 basi flammis intactam stetisse, refert; apud illum autem
 de miraculo altum est silentium, navem enim, scribit, *Liv. Lib.*
 ad ostium amnis Tiberini accessisse, Publiumque Cor- *XXIX. c.*
 nelium, sicut iussus erat, Deam a Sacerdotibus accepisse *XIV.*
 & in terram extulisse sequentia deinde annectens: *Matro-*
nae primores Civitatis, inter quas unius Claudiae Quintae
in se.

insigne est nomen, accepere; cui dubia (ut traditur) antea fama clariorem ad posteros tam religioso ministerio pudicitiam fecit. Ipse igitur gravis Scriptor mendacium forte subolens ejus ne quidem mentionem injicere suisque lectoribus imponere voluit. Posterius factum virginis *Tuciae* cum maxime mirandum fuisse

Cogv. in notis ad August.

negandum non est, placet tamen hic LEONHARDI COQVEI de eodem sententia: *Haec, ait ille, & similia. XIIII. lia non fuerunt miracula, sed opera Daemonum facta, de Civ. DEI quo facilius homines seducerent & sibi Divinitatem arrogarent.* Quia enim ista Virgo ipsum Diabolum sub

lit. a. p. 591.

Numine Vestae suae ad opem ferendam invocabat atque praeterea voto perpetuae castitatis ligata erat, illas enim Vestales ante annum XXX. nunquam, post illum ra-

*Dionys. Ha-
lic. Antiquo.
Rom. Lib. II.
p. 127. ed.
Lips.*

rissime nuptias celebrasse auctor est DIONYSIVS HALICARNASSEVS, quomodo verus DEVS eandem in superstitione sua confirmasse donoque miraculorum condecorasse censendus erit? Agyrta autem infernalis haud difficulter vel luto in profundo fluvii haerente haustaeque aquae misto statim omnes rimulas obstruere, vel aliud quoddam corpus crassius, ne aqua diffunderet, objicere, vel, ut aer circumstans omnia latera cribri aequaliter premeret, efficere potuit, quemadmodum eadem opera eodemque forte modo aliud opus mirandum praestitit, ad miracula doctrinae, si verum fuisset, utique referendum, quando scilicet eos ad confirmandum Attii Navii augurium novacula dissecta

*Modin. in
Christiana
paraenesis s.
directa in De-
um fide c.
VII.*

fuisset legitur. Qui vero utraque miracula certissimae fidei esse audacter pronuntiaverit, audiat MICHAELIS MEDINAE, Monachi Franciscani, doctissimam responsionem, quae ita se habet: *Non in illius, quae tunc apud*

apud Gentes vigebat, superstitionis attestacionem haec prodigia facta, sed tantum in Divinitatis & providentiae testimonium, nimirum, ut scirent Gentes, esse DEUM, cui curae essent mortalium actiones, quique sanctos mores & iustitiam probaret, contra vero pro delictis supplicia rependeret.

§. IX.

Ad miracula providentiae vulgo quoque referri Barbarorum solet audax quoddam facinus Barbarorum, qui, ut sa-
cratissimum istud fanum Delphicum diriperent, confi-
lium inierant, omnes funesta strage perempti, quo ipso, ^{Deo fulmine percussorum;}
inquiunt, Numen providum indicare voluerit, viola-
tores sacrorum quorumcunque impunitos non esse re-
linquendos. Historia rei sequentibus verbis legitur a-
pud HERODOTVM: Επει δὴ ἔσαν ἐπιόντες οἱ Βάρβαροι Herod. Lib.
κατὰ τὸ ἱερόν τῆς προνοίας Ἀθηναίης, ἐν ἴστω ἐκ μὲν τῶ ἔθραν̄ VIII. c.
κίραυνοὶ αὐτοῖς ἐνέπιπτον, ἀπὸ δὲ τῶ παρησσῶ ἀπορραγείσαι XXXVII.
δύο κορυφαὶ ἐφέροτο πολλῶ κατὰ γὰρ ἐς αὐτὰς καὶ κατέλαβον ἰσση.
συχνῆς σφραγ. ἐκ δὲ τῶ ἱεῶ τῆς προνοίας βοή τε καὶ ἀλαλαγ-
μὸς ἐγένετο. Συμμιγνύτων δὲ τῆσάν πάντων, Φόβῳ τοῖς βαρ-
βάροις ἐνεπεπτώκει· μαθόντες δὲ οἱ Δελφοὶ Φεύγοντας σφραγ.
ἐπικαταβάλλες ἀπέκλειναν πλῆθος τι αὐτέων. οἱ δὲ περιούβες,
ἰθὺ βοιωτῶν ἔφευγον, ἔλεγον δὲ οἱ ἀπνοστήσαντες ἔτοι τῶν βαρ-
βάρων (ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι) ὡς πρὸς τῆτοις καὶ ἄλλα ὤραν
θεῖα. δύο γὰρ ὀπλίτας μέζοντας ἢ κατὰ ἀνθρώπων φύσιν ἔ-
χουσας, ἔπεισαι σφι κλείνοντας καὶ διώκοντας. Τῶς δύο δὲ τῶ-
τες Δελφοὶ λέγασσι ἐπιχωρίως ἤρας εἶναι, Φύλακόν τε καὶ λυ-
τόοον. τῶν τὰ τεμένεα ἐστὶ περὶ τὸ ἱερόν. Summa dictorum
eo redit: Barbaros thesauros fani Delphici direpturos,
posteaquam ad sacellum Minervae, quod erat ante
templum, pervenissent, fulminibus coeli afflatos fuis-
sē, duosque vertices Parnassi abscissos & in ipsos devo-
lutos

lutos permultos eorum enecasse, audito in Minervae facello laeto clamore ac jubilo: terga dantibus Barbaris duos praeterea instituisse Iuvenes natura humana augustiores, non quidem, uti Interpretes Herodoti, quem Vallam autumant, falso sibi persuadet, solos, sed plures post se ducentes milites statura humana proceriores, caedem facientes atque insequentes, quos Delphi suos dixerunt fuisse Heroas indigenas, Phylacon & Autonoum. Rem ita gestam fuisse non negabo, a Summo autem Numine suae *providentiae* demonstrandae causa ejusmodi mira facta derivanda esse temere quidem affirmare nolim. Nam quis est, qui ignoret, quantas fuerit hujus oraculi apud excoecatas Gentes auctoritas? Eam autem hoc facto ipse DEus illustriorem reddidisset, Daemonemque malum in operibus suis adjuvasset, aperte enim paulo ante oraculum pronuntiaverat, se semetipsum defensurum esse. Cum huius Genii mali natura etiam quam optime convenit gaudium de caedibus humanis, quem Avorum nostrorum aetate, Episcopo Hildesienfi & Abbate Fuldensi de praecedentia, ut loquuntur, sive de sessione dimicantibus, Goslariae in templo ipsis feriis Pentecostalibus, dum Canonici initium factorum his verbis facerent: *A Domino factum est istud, & est mirabile in oculis nostris, haec est dies, quam fecit Dominus, exultemus ac laetemur in ea*; magno cum cachinno exclamasse legimus: Haec est dies, quam ego feci cruentam. Quod etiam milites alii conspecti fuerint, statura humana proceriores, astum prodit Diabolicum, ejusmodi enim speciem terrorem incutientem malos Genios frequentius assumere, quam quidem bonos, compertum habemus, quibus proinde tempestas

Pf. CXIIX,
23. 24.
Georg. Nicolaf. Syll. Hitor. P. II. Lib. XVIII. p. 453. &c.

est istud, & est mirabile in oculis nostris, haec est dies, quam fecit Dominus, exultemus ac laetemur in ea; magno cum cachinno exclamasse legimus: Haec est dies, quam ego feci cruentam. Quod etiam milites alii conspecti fuerint, statura humana proceriores, astum prodit Diabolicum, ejusmodi enim speciem terrorem incutientem malos Genios frequentius assumere, quam quidem bonos, compertum habemus, quibus proinde tempestas

stas

stas illa excitata optimo quoque jure tribuenda erit. Dantur quidem adhuc nostris temporibus Viri quidam *Vid. Dissert. de fallacibus motus tempestatum ex machinatione Diaboli non depende-* *indiciis Mare; sed pace Eorum dixerim, forte hoc a plerisque hodie non concedi, postquam Beckerianae sententiae ipsos auctores propemodum jam pudere incipit: Nihil enim obstat, quo minus Cacodaemon, qui in ipsis Scripturis Princeps aeris nominatur, domumque Iobi procella magna destruxisse legitur, ascendentes vapores quendam in locum, DEO ita permittente, propellere ibidemque in guttas, resolvere, fulminaque in homines dejicere possit. Neque contraria sunt verba Prophetae nobis objecta, dicentis: Numquid sunt in sculp-
Eph. II, 2. Job. I, 19. Jer. XIV, v.
ptilibus Gentium, qui pluant? aut coeli possunt dare imbres? nonne tu es Dominus Deus noster, quem expectavimus? Tu enim fecisti omnia haec. Aliud enim est terrae sitienti, qualis tum quidem Israelitica erat, pluviam dare ad fructus proferendos, aliud subitaneum imbrem ad perdendas fruges, aut vexandos homines certo cuidam loco immittere: quemadmodum illud adhujus Univerſi conservationem necessario pertinet, soli DEO vindicandum, qui pluere facit super justos & injustos; ita hoc, cum virtutem omnipotentem non requirat, sed tantum potentiam causas secundas combinandi, Diabolo denegandum non est, DEO tamen non penitus excluso, qui vel malorum coercionem, vel bonorum castigationem ac emendationem eo ipſo intendit.*

§. X.

Progrediendum nunc quoque ad ea miracula, *alia tamen quae magis certa,*

quae oblige-
runt tum per-
sonis publicis,
ut: *Ἰησοῦς ὁ
Χρῖς,*

*conf. Dissert.
hac de mat.
Praef. M.
Perzoldo a Io-
hannz Chri-
stophoro Erd-
mann. hic
Lips. 1703.
hab.*

Iust. Lib. I. c.

IV.

Lib. XLIV

c. IV.

Lib. XXIII.

c. IV.

Ael. in Var.

Hist. Lib. XII.

c. 42.

Diod. Lib. II.

c. IV.

Ovid. l. III.

Fast. vers. 52.

Dionys. l. 2.

p. 65. Fl. l. I.

c. I. Iust. l.

XLIII. c.

IV.

quae propius ad veritatem accedere videntur, cumque providentia Divina inprimis Heroas ac *Principes* hujus terrae tueri soleat, primo, quidnam in eorum vita haud raro miraculose obtigerit? dispiciendum, deinde etiam exem-
plis *privatorum* addiscendum, providentiam Divinam

modo extraordinario nonnunquam circa ipsos occupa-
tam fuisse. Prodeant ergo ante omnia ii, quia bestis

quondam enutriti fuerunt *Imperatores* ac *Principes*.

Sic apud IVSTINVM invenimus canem foeminam par-
vulo Cyro ubera praebentem & a feris alitibusque de-

fendentem, nec non cervam aliaque bruta animantia

Habidem lacte suo enutrientia, ut & apes Hieronem

expositum melle circa infantem congesto multis diebus

alentes; sic Telephum, Agaves, & Hercules filium, a cer-
va;

Peliam, Neptuni & Tyrus filiam, ab equa; Alo-
pes Priamiq; filium ab ursa; & Aegisthum, Thyestae

& Pelopiae filium a capra enutritos fuisse legimus apud

AELIANVM. Eodem modo columbae Semiramidis

fuerunt altrices, quae, cum natura ipsis ubera denega-

verit, ex vicinis pastorum attegiis lac concretum fur-

ripuisse infantisque ori inferuisse leguntur apud DIO-

DORVM SICVLVM. Et

Lacte quis infantes nescit crevisse serino?

primos scilicet vasti imperii Romani Conditores, Ro-

mulum atque Remum, quos a lupa educatos fuisse re-

ferunt DIONYSIVS, FLORVS, IVSTINVS, aliiq; Scri-

ptores gravissimi. Allatis exemplorum historiis pluri-

ma immista esse mendacia penitus negandum non est,

omnia tamen & singula in dubium vocare velle fidem

Historicam plane videatur tollere, praesertim cum hi-

storiae temporum nostris propiorum de eiusmodi

exem-

exemplis non plane fileant. Sic enim ex Appendice ad Schafneburgensem narrat KORNMANVS, triennem puerum a lupo in antrum suum tractum, non modo illacsum mansisse, sed & a lupo praeda enutritum fuisse, quadrupedem incesisse, saltitare & currere ab alio edoctum dum vixit, tandem inventum ab incolis magno labore erecto corpore incedere valuiffe, oblatumque Henrico, Hassiae Landgravio, in cujus ditione hoc contigerat, saepius dixisse, gratiorem sibi fuisse consuetudinem luporum, quam ipsorum hominum. Deinde alterum quendam puerum A. C. MCCCXLIV. a venatoribus inter feras inventum & captum fuisse hominumque societati assuetum vixisse usque ad annum octogefimum. Quare cum Celeberr. MORHOFIO omnino dicendum, non omnia vana esse ejusmodi Historico: um documenta, quibus Divini aliquid subesse res ipsa loquitur: DEI enim providentia non uno modo circa omnes versatur, sed quos invenit vel sui cultores, vel quorum ministerio hunc mundum prae aliis regere intendit, peculiari opera tuetur ac fovet, hisque insolitis exemplis servatis non solum eo majorem conciliat auctoritatem, sed & clarissime mortales edocet, sibi mille adhuc vias relictas esse, quibus servare possit, quemcumque voluerit. Neque fraudibus hominum, aut operibus Geniorum malorum ea recte accensebuntur, illi enim naturam bestiarum indomitam in puncto temporis ita compescere haud possunt, ut nutrices se parvulis praebant, neque cum ipsorum *ἐν γαμψοκακίᾳ*, aut rerum contingentium, quae adhuc futura sunt, ignorantia convenit, adeoque soli Enti

*Kornm. de
mirac. vivo-
rum p. 4*

*Morhof. Pe-
lyb. Lib. I. c.
XII.*

tamen ignis amplius haud superari potuisse. Tum Croesum lacrymabundum Apollinem invocasse, ut sibi auxilium ferat, statimque nimbos ac imbres depluisse, cum antea coelum serenum fuerit ac tranquillum, atque sic Croesum e flammis servatum fuisse.

§. XII.

Huc quoque referri meretur, quod *Xerxi* Lacedaemonios invadendi consilium agitant, admirabile inter coenam accidit prodigium. Infusum namque paterae ejus vinum in sanguinem, nec semel, sed iterum & tertio conversum est; qua de re consulti Magi monuerunt, ut ab incepto abstineret, si vera sunt, quae ea de re commemorat VALERIVS MAXIMVS. Diaboli potentia cum eo se non extendat, ut unam substantiam in aliam transmutare possit, nec ipsius malitia permittat, homines a caedibus revocare, utpote qui *ἀνθρώπων οὐτόν* est *ἀπ' ἀρχῆς*, hinc merito ad Numen Optimum Providentiam suam denuo hic demonstrans confugiendum est. DEVS enim, cum sanguine hominum non delectetur, omnes vias experiri voluit, quibus Regem bellicosum a proposito abduceret, totque myriadas hominum in vita conservaret. Simile quid huic miraculo etiam legimus apud PAVLVM OROSIVM, qui inter ostenta belli socialis praevia memorat apud Aretinos, cum panes per convivia frangerentur, cruorem e mediis panibus, quasi e vulneribus corporum fluxisse. Longe aliud vero est, quando Moyses coram Rege Aegyptio aquam in sanguinem convertit, hoc enim, pertinebat ad *miracula doctrinae*, quibus dictis suis fidem conciliare Aegyptiisque persuadere volebat, vere se a DEO missum esse; Xerxes contra in nulla alia re per hoc mira-

*Xerxi,**Val. Lib. 1. 6.**VI. 1.**Oros. lib. V.**c. XIII.*

miraculum confirmabatur, quam in capite: *De Providentia* Numinis, cui facta sua minime placere vel ex hoc ipso nullo negotio addiscere poterat. Quae alias de prodigiis sanguinis passim commemorari solent, prolixiorem inquisitionem vix merentur, cum fere cuncta causis naturalibus sint adscribenda, quod peculiari opera a Celeberr. BECMANO ostensum fuisse memini.

§. XIII.

*Becm. in Dis-
sert. de Pro-
digiis San-
guinis Fran-
cof. 1676.
habuit.*

*Servio Tullio
Liv. Lib. 1.6.
XXXIX.*

Quidni huc quoque referenda flamma circa caput *Servii Tullii* e serva nati etiam tum pueruli dormientis conspecta? quo de miraculo ipsum audiamus LIVIUM: *Eo tempore, ait, in regia prodigium visu eventu- que mirabile fuit. Pueru dormienti, cui Servio Tullio no- men fuit, caput arsisse ferunt multorum in conspectu. Plu- rimo igitur clamore inde ad tantae rei miraculum orto, excitos Reges, & cum quidam familiarium aquam ad res- tingnuendum ferret, a Regina retentum: sedatoque eam tumultu moveri vetuisse puerum, donec sua sponte expe- rectus esset. Mox cum somno & flammam abiisse. Tum abducto in secretum Viro Tanaquil, viden tu puerum hunc, inquit, quem tam humili cultu educamus? Scilicet hunc lumen quondam rebus nostris dubiis futurum praesidium- que regiae afflictae, proinde materiem ingentis publice privatimque decoris omni indulgentia nostra nutriamus. Inde puerum liberum loco coeptum haberi erudiri que arti- bus, quibus ingenia ad magnae fortunae cultum excitan- tur. Evenit facile, quod Diis cordi esset. Atque sic Scriptor laudatissimus ipse per hoc miraculum ad praed- icandam DEI providentiam adducitur, quam etiam in hoc opere mirando a Familia Regia agnitam fuisse pau- Flor. Lib. 1. lo antea dixerat. Idem referunt FLORVS, VAL. MAX.*

&

& DIONYSIVS, qui adhuc aliud quoddam Servii nativitatem precedens recenset miraculum, sed nimis spurcum, quodque ipsemet fabulosum sibi videri candide fatetur. De eodem ita canit OVIDIVS:

*Signa dedit Genitor tum, cum caput igne corusco
Contigit inque coma flammeus arsit apex.*

Vt alios jam non adducam idem factum prolixius enarrantes, quorum tanta est copia, ut CICERO de veritate miraculi certo convictus exclamare audeat: *Caput arsisse Servio Iulio dormienti, quae historia non prodidit?* Occasionem procul dubio inde accepit MARO similia de suo Ascanio fingendi, Aeneam enim sequentem in modum introducit loquentem:

*Ecce levis summo de vertice visus Iuli
Fundere lumen apex, tactuque innoxia molles
Lambere flamma comas & circum tempora pasci.
Nos pavidi trepidare metu, crinemque flammantem
Excutere & sanctos restinguere fontibus ignes.*

Similia de Ascanii futura Coniuge alibi profert:

*Praeterea, inquiens, castis adolet dum altaria taedis
Et juxta Genitorem astat Lavinia Virgo,
Visa (nefas) longis comprehendere criminibus ignem
Atque omnem ornatum flamma crepitante cremari.*

Vbi tamen notandum, quando lucem urens flamma comitabatur, aliquid mali simul portendi ominabantur, hinc etiam Vates Laviniam fama fatisque illustrem fore canebant, populo autem magnum imminere bellum praenuntiabant. Contra ea, quando flamma pura citra laesionem apparebat, nil nisi summa felicitas ea significari credebatur, neque id immerito: Sicut enim ignis clarus est ac splendidus, ita etiam claros futuros, quibus eveniunt, ejusmodi prodigia ostendunt. Hinc il-

E

lu-

c. VI. Val.

Max. Lib. I.

c. VI. Dion.

Lib. IV. p.

207.

Ovid. Fast.

lib. VI.

Cic. Lib. I. de

Divinat.

Virgil. Lib.

II, Aeneid.

Lib. VII. Ae-

neid.

- Curt. Lib. III.*
6. 3. Iustria Macedonum castra Dario per somnum visa Alexandro fulgorem portendere, non ita male quidam augurantur apud CVRTIVM. Et Romani cum pilea ante tentoria defixa ardere conspicerent totaque castra fulgore insolito illustrari, victoriam sibi a Sabinis certo certius reportandam promittebant, *ἔπειδή περ ἅπαν εἰκε πύρι, καὶ ἔδεν ὄτι ἔχ' ὑπὸ τῆς πυρῆς διαφθερέσεια*, ad quam rationem a potentia ignis cuncta desumentis desuntam provocat DIONYSIVS. Quamquam iste ignis in castris Romanorum conspectus ideo cum nostro miraculo ex asse comparari nequit, quod viribus naturae excitari potuit, quemadmodum recte docet SENECA, qui idem de Gylippo Syracusas petente refert inque causam huius phaenomeni prolixè inquit. Flammula autem circa caput *Servii* haerens procul dubio ordinem naturae egrediebatur, non enim sub dio erat positus, sed in regio conquiescebat thalamo, neque subito evanuit, aut capillos ipsius laesit, quod tamen in naturalibus fieri ostendit idem Seneca: Sed Numen providum excitabat eo ipso Reginae animum, ut puerum non solum more regio educaret, sed & omnibus viribus, ut in Conjugis locum substitueretur, allaboraret, quod citra illud miraculum vix ita eventurum fuisse putandum est. Quae vero LIVIVS & VALERIVS de L. Marcio Duce memoriae prodiderunt, ei concionanti fusam e capite flammam sine ipsius sensu, cum magno pavore circumstantium militum, lubens hic praetermitto, cum ex antea dictis facile dijudicari possint.

§. XIV.

T. Vespasiani
no

Neque omnia penitus rejicere velim prodigia & signa imperium *Vespasiani* praecedentia & a SVETONIO

NIO

NIO prolixo ordine enumerata: licet enim difficile fuerit hic quoque vera a falsis discernere, portentatamen nonnulla, antequam ad summum Imperium perveniret, contigisse, a vero alienum non est, quin potius existimandum, Summum Numen tanta opera per hunc Imperatorem effecturum praeludia futurae dignitatis ἀπὸ τῆ μακρόθεν hominibus ostendere, eoque ipso animos ad consideranda judicia per hunc Virum jamjam exequenda praeparare voluisse, quo sic facilius cognoscerent, quemadmodum huc usque DEVS OPT. MAX. singularem operam in propagando ac propugnando populo suo adhibuisset, ita nunc quoque peculiari modo circa istum destruendum versaturum esse. Neque fraus, aut dolus tam apertus est, uti in eis, quae superius recensita fuerunt, unde nec IOSEPHVS eadem praetermittit, sed *Vespasiano* contigisse ait *περὶ* σημεῖα πανταχῶς προδαινόντα τὴν ἡγεμονίαν, & alio in loco ita de eo loquitur: τῆ οὐρῆ ἐγείροντο τὸν εἰς ἡγεμονίαν ἤδη καὶ τὰ σκῆπτρα δι' ἑτέραν σημεῖαν προδεικνύοντο, quae verba GROTIUS quidem explicat de fictitiis miraculis in superioribus jam rejectis, sed perperam, filium enim historiae demonstrat, Iosephum respexisse ad ea signa, quae contigerant ante susceptum imperium & antequam in urbem Aegyptiorum, Alexandriam, intrasset. Neque illa tamen signa, quaecunque etiam fuerint, hoc evincunt, cultum DEI, quem *Vespasianus*, aut ipsius Parentes sequebantur, fuisse verum mandatisque Divinis conformem, hujus enim rei nullum invenimus vestigium, sed istud tantum exinde concludendum, *Vespasianum* DEO curae cordique fuisse, qui & ipse propterea tanta majori cum ad-

Ios. lib. V. de

bello Ind. c.

περὶ

XII. al. 38.

lib. III cap.

27.

Grot. lib. IV.

de V. R. C.

§. VIII. in

not. n. 7.

dacia opus aggredi poterat, quod alias tam infeliciter plurimis Regibus cessisse procul dubio non ignorabat.

§. XV.

Et Alexandro somnianti: Huc quoque optimo jure referuntur *somnia mi- raculosa*, quibus Summis Imperantibus fata futura nonnunquam praenuntiata fuerunt, quale quidem de ma-

Val. Max. Lib. 1. c. VII. VS, quam bene, inquiens, Macedoniae Rex Alexander, per quietem visa imagine praemonitus erat, ut vitae suae custos esset diligentior, si eum cavendi etiam periculi consilio fortuna instruere voluisset! namque Cassandri pestiferam sibi dextram somnio prius cognovit, quam exitu sensit: existimavit enim ab illo se interfici, cum eum nunquam vidisset. Interposito deinde tempore, postquam in conspectum venisset, nocturni metus patefacta imagine, ut Antipatri Filium esse cognovit, adjecto versu Graeco, qui fidem somniorum elevat, praeparati jam adversus caput suum veneficii, quo occidisse Cassandri manu creditur, suspicionem animo repulit. Notatu dignissimum quoque

Val. 1. c. 4. est, quod idem Scriptor refert *Croesi somnium* ab *HERO- Herod. Lib. 1. c. XXXIII. seqq.* DOTO paulo prolixius descriptum, quo praemonitus fuerat, fore, ut filium Athym ferrea cuspis trajectum interimeret, unde patria cura omni quidem modo nitebatur avertere, quicquid ad evitandae cladis acerbiteriam pertinebat, impedire tamen haud potuit, quo minus lancea petendae ferae gratia ab amico missa frustrato ictu filius occideretur. Plura ejusmodi *somnia* recensent

Cic. lib. 1. de Divinat. Valerius, CICERO aliique, & ipsae S. literae testantur, DEVM haud raro cum *Regibus* etiam exterarum *Gentium. XX, 3. um*, e. g. *Abimelecho, Pharaone, Nebucadnetzare* collo- *c. XXI, 1. seqq.* cutum fuisse, ipsiusque providentiam infortunium a *Dan, II, 1.* capiti-

capitibus *Regum* etiam post illa tempora ejusmodi somniis declinare voluisse vero perquam est simile. Probe autem distinguenda sunt illa somnia a *somniis*, si ita loqui licet, *doctrinae*, qualia quondam viderunt Prophetæ, hodie autem expectanda non sunt, hinc etiam Zvinglius de explicatione copulae: EST, per somnium certior factus, mente tamen adhuc fluctuante exclamare necesse habuit: *Ater fuit, an albus* (spiritus per somnium ipsi apparens) *nihil memini? Somnium enim narro.*

Num. XII, 6.

*Dannh. Mu-
592. Sect. 1.
Artic. 1. §. 6.*

p. 25.

§. XVI.

Aeque DEO immortali accepti fuerunt *homines tum privatis, ad tantum honoris ac Majestatis fastigium nunquam erecti, ut, Simonidi,* quippe & eos *Providentia DEI* extraordinaria nonnumquam obrectos fuisse historiarum monumenta loquuntur. Sic enim de Poeta Simonide refert CICERO, *Cic. lib. II. de Orat.* dicunt, ait, cum coenaret Crannone in Thessalia Simonides apud Scopam, fortunatum hominem & nobilem, cecinissetque id carmen, quod in eum scripsisset, in quo multa ornandi causa Poetarum more in Castorem scripta & Pollucem fuissent, nimis illum sordide Simonidi dixisse, se dimidium ejus ei, quod pactus esset, pro illo carmine daturum, reliquum a suis Tyndaridis, quos aequè laudasset, peteret, se ei videretur. Paulo post esse, ferunt, nuntiatum Simonidi, ut prodiret, Juvenes stare ad januam duos quosdam, qui eum magnopere evocarent; surrexisse illum ipsum, prodiiisse, vidisse neminem. Hoc interim spatio conclave illud, ubi epularetur Scopas, concidisse, ea ruina ipsum oppressum cum suis interiisse. Quod hic Poeta laudes Castoris & Pollucis cecinerit, rem dubiam facere videtur, an ab ipso DEO vero per miraculum ab

infortunio liberatus fuerit, utpote quem carmen profanum magis ad iram, quam misericordiam provocaverit: attamen excusandus adhuc erit Poeta, quoniam *ornatus* tantum *causa more solito* haecce carminibus suis inseruit, quemadmodum neehodie Deorum nominibus Poetarum nostrorum profusum sunt incognita, qui tamen piam veramque de DEO ut plurimum fovent sententiam. Atque Simonidem longe aliud sibi de essentia Divina persuasisse, ac quidem carmine isto protulit, vel inde constat, quod Hieroni, Regi Syracusano, quaerenti: quid DEVS sit? post multarum dierum ab ipso meditando causa expetitur spatium, nihil plane respondit, causam silentii hanc exponens: Quo magis cogito, eo minus invenio. DEVM autem peculiari modo ejusdem salutem quaesivisse confirmat *somnium* ipsius a VALERIO memoriae proditum, quo monitus, ne proxima die navigaret, in terra remansit, reliquis sociis, qui inde solverant, fluctibus & procellis in conspectu ejus obrutis. Neque quenquam movere debet, quod miraculum paulo ante descriptum opera Angelorum, ii enim procul dubio fuere duo juvenes Poetam evocantes, effectum fuerit, cum tamen miracula, vi definitionis supra allatae, non nisi a potentia infinita provenire debeant. *Quamquam enim in miraculis potentiam infinitam semper elucere concedamus*, loquor cum Viro Celeberr. HENRICO DODWELLO, non tamen concedendum existimamus, semper id, quod in miraculis fit, a potentia procedere infinita, a qua nimirum fiat. Angelos ministros adhibet DEus, ut in ordinario mundi regimine, sic etiam saepe in miraculis. Tunc tamen illa Angelorum opera pro mira-

Val. lib. I. c.
VII. 3.

Dodw. in
praefat. Dis-
serte. in Ire-
natum §.
VII.

miraculis habemus, cum praeter ordinarias eduntur usitatesque mundi gubernandi regulas. Qua itaque regulas ab infinita tam sapientia, quam potentia praescriptas transgrediuntur, in eo dicimus infinitam potentiam apparere, non quidem operantem, sed (quod ad nostram causam abunde sufficit, ut DEI manum in his operibus agnoscamus) jubentem saltem &c.

§. XVII.

Mirum in modum se quoque providentia Divina benignam exhibuit *Androdo*, Daci, Viri Consularis *Servo*. Ad hunc enim, cum quotidianis verberibus ad fugam coactus fuisset, inque specu quadam latebroso se penetrasset ac recondisset, leo quidam cruento pede mansuetus accessit & pede sublato opem ab Androdo petere visus est, qui & stirpem ingentem vestigio pedis ejus haerentem revulsit & conceptam sanie vulnere intimo expressit. Postea cum idem Androdo ad Dominum suum reductus bestis laniandus objiceretur, leo ille, qui etiam interea temporis a venatoribus captus erat, coram ipso quasi admirans stetit caudamque ritu adulantium canum blande movit, hominisque sese corpori adjunxit & crura manusque prope jam exanimati metu lingua leniter demulsi; Quam historiam pluribus recenset GELLIVS ex Apione, teste *Gell. Lib. V. c. XIV.* oculato, qui Apion hoc praeterea addit, Androdo poena solutum leonemque ei suffragiis populi donatum fuisse, cum quo postea Ioro tenui revincto urbe tota circum tabernas iverit multo donatus aere omnibusque obviis acclamantibus: Hic est leo hospes hominis, hic est homo medicus leonis. Sed quia iste Apion in iis, quae audivisse, vel legisse sese dicit, *forasse a vitio serv-*
dio-

dioque ostentationis sic loquacior, uti Gellius de eo sentit, maximoque in Iudaeos flagravat odio, contra quos etiam librum edidit, unde Iosepho occasio enata fuit, libris duobus eundem confutare, dubium non est, hanc historiam ab ipso excogitatum fuisse, ut verum miraculum, quod in Sacris literis *Danielis* inter leones verfantis obtigisse legimus, eo ipso elevaret. Minus tamen hoc felici successu praestitit, nam si vel maxime admitteretur, rem cum Androdo ita vere gestam fuisse, magna tamen inter utrumque factum adhuc remanet differentia. Conservatio enim *Danielis* miraculosa pertinet ad *miracula doctrinae*, quippe ob doctrinam, cuius pars erat, indefessa & sine hypocrisis peragenda oratio, in foveam leonum detrusus fuit, unde etiam Rex Darius, cognita salute *Danielis*, edictum promulgavit, ut omnes populi imperio suo subjecti DEVM *Danielis* colerent ejusdemque *doctrinam* amplecterentur. De suo vero Androdo nihil hujuscemodi memorat Apion, adeoque factum hoc nihil aliud demonstrat, quam *Providentiam* Summi Numinis homines etiam viliores tueri atque ex malis ingruentibus *extraordinarie* eripere posse, quae thesis cum ab omnibus Iudaeis concedatur, non video, qua ratione auctoritas fidei ipsorum conquassari, vel ab asserta DEI providentia ad negandam veritatem doctrinae Iudaicae valide concludi potuerit.

et Arioni Citharocdo,

Gell. Lib. XVI. c. XIX.

S. XVIII.

Eandem quoque fidem meretur, quae apud GELLIVM de quodam *Arione* legitur miraculi plena historia, vel potius, ut ipse loquitur, *fabula*. Eum, ferunt, multa pecunia onustum a nautis praedae cupidis in

in profundum maris dejectum fuisse, ante vero, quam praecepte navi daretur, ipsi concessum fuisse, stantem in summae puppis foro carmen voce sublata cantare. Delphinus, nam hoc genus animalium Musicam amare ajunt, suavitate cantus allectus inter undas adnavit & dorso super fluctus edito e navi exfilientem vectavit incolumemque Taenarum in terram Laconicam devexit. Sed cum ipse Gellius de veritate relationis dubitet, *Herod. lib. 1. c. XXIV.* HERODOTVS etiam fateatur, se tantum recensere, quae alii de isto Viro dixerint, dubium non est, quin hanc historiam primi inventores e Prophetia *Ionae* suffurati sint, factumque miraculosum, quod Prophetae accidit, suo Arioni adscripserint, ita tamen, ut notatu dignissimam circumstantiam omiserint. Nam conservatio *Ionae* in alvo ceti non tantum pertinet ad *miracula providentiae*, sed cum maxime etiam ad *miracula doctriinae*, nam ut de typo in eo abscondito nihil dicam, Ninivitae eo ipso admonebantur, ut sermonibus Prophetae eo faciliorem praeberent assensum, quippe Summum illum DEVM serio videbant salutem suam quaerere, alias enim neque praeconem poenitentiae ad ipsos misisset, neque tam miraculoso modo in vita conservasset. *Arionis* contra navigium quid aliud in se continet, quam DEVM etiam in undis maris periclitantes salvos servare posse, adeoque nihil aliud est, ac quidem *miraculum providentiae*?

§. XIX.

Quae de ASPASIAE somnio, in quo ipsi phar- *Epilogus.*
macum, referente AELIANO, tuberi imponendum *Ac. Lib.*
ostensum fuit, aliisque miraculis adhuc dici possent, *XII. c. 1.*
lubens hic praetermitto. Non enim animus est cum-

cta, quae olim inter Gentes gesta fuerunt, prolixius excutere, sed ex nonnullis tantum ab ipsis tamen cum maxime iactitatis miraculis probare, miracula ipsorum a nostris admodum esse diversa. Abeat nunc ergo Philosophus, nostramque veram doctrinam suis miraculis conuellere tandem aliquando desinat, anne enim illa, quae objicit, opera miranda evincunt, placita eius esse diuina & ab omnibus sectanda, quod quidem nostra faciunt? Contrarium sane praesens opella evicidit, nihil scilicet aliud miracula ipsorum confirmaret, quam dari etiam inter Paganos numen aliquod providum, quod Adversariis omnino concedendum est, salva tamen nostra, quam profitemur, doctrina. Abeant quoque infelices Paganorum, quemadmodum in aliis rebus, ita in iactandis miraculis imitatores Pontificii, neque amplius ad suas in India praeclare & miraculose gestas res proveocent, nam ut hoc in praesenti non urgeam, pleraque ab ipsis esse conficta, quippe magnus eorum Apostolus, Xaverius scilicet, ipse nullam plane in epistolis miraculorum, quae tamen ab aliis illi adscribuntur fere innumera, injicit mentionem, quin potius subinde fatetur, taediosum Iaponensium idioma sibi maximo impedimento esse, quo minus Verbum DEI cum feliciori successu praedicare possit; IOSEPHVS etiam

Acost. lib. VI. ACOSTA rerum Indicarum *αυτόπτης* diserte negat, veritate Evangelicam per miracula a suis confirmari, cui ad stipulatur FRANCISCVS de VICTORIA, qui nulla sibi Indorum miracula certo cognita esse ingenuè fatetur: Illud tantum monere liceat, si quaedam adhuc hodie inter Iaponenses, vel Americanos vere praedicantur miracula, DEVS vel *Λεϊψαβα* veritatis Christianae

nae in hypothesibus Pontificiis aliqua ex parte latentia
iisdem confirmare, Verbum DEI enim etiam inter spinas
germinat, vel, uti olim, se Numen providum esse com-
probare velle, censendus est. Idem DEVS OPT.
MAX. qui non solum per totum vitae meae tempus
sefe maxime providum mihi exhibuit, sed & provida
sua manu huncce qualemcunque laborem jam ad finem
perduxit, suae curae me & in posterum commendatis-
simum esse concedat, devotasque laudes providentiae
in Christo ipsi oblatas clementer accipiat:

*Benedictus Dominus, quoniam mihi admirabilem Ps. XXXI,
fecit benignitatem suam!*

22.

00 A 6280

ULB Halle
002 828 09X

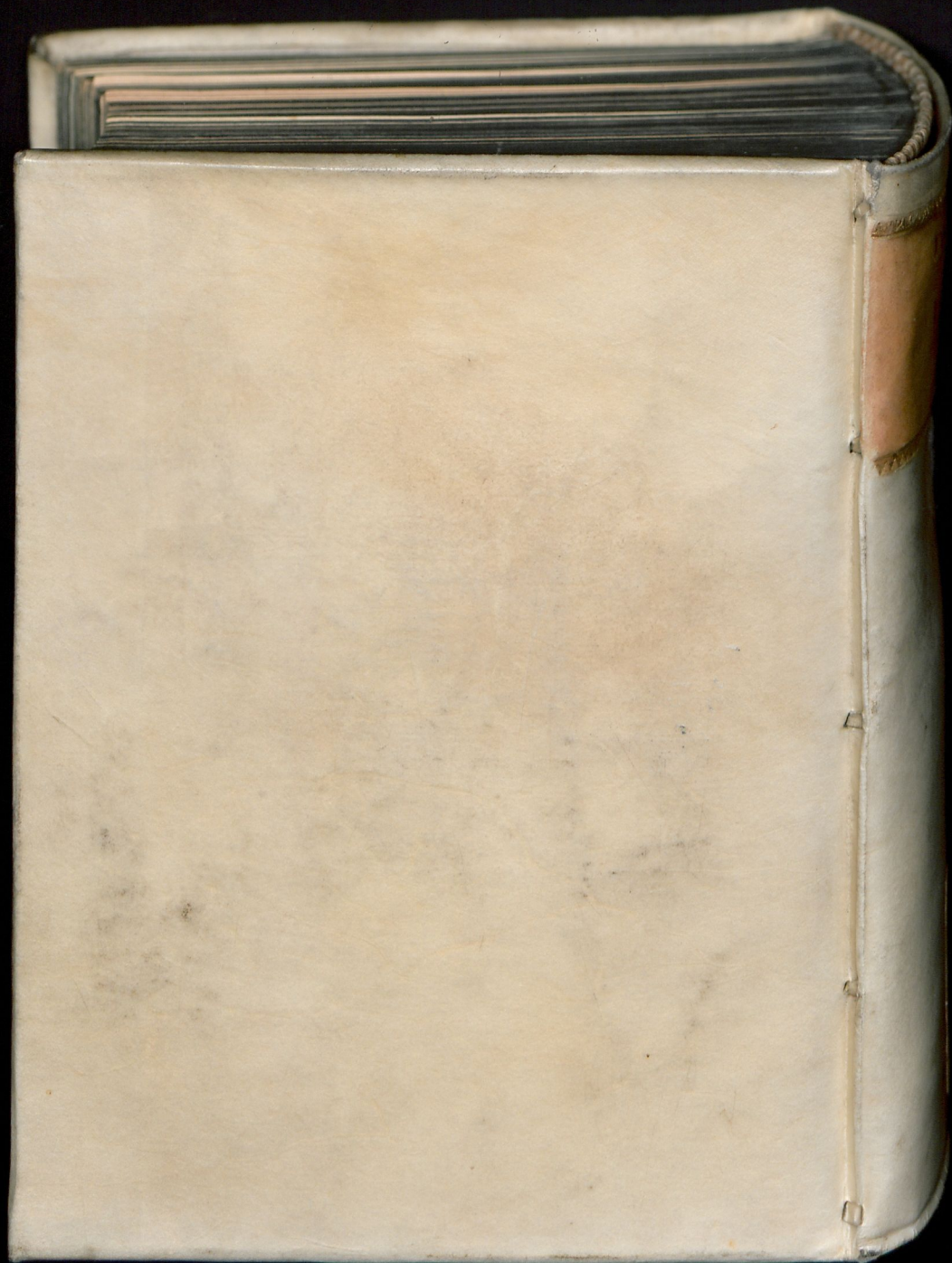
3

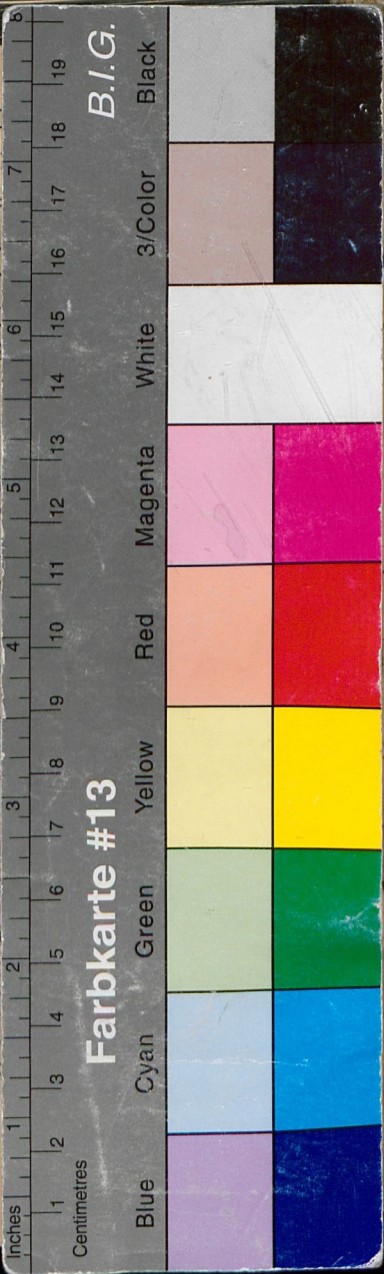

56.

98/10

36

EXERCITATIO HISTORICA
 DE
MIRACVLIS
PROVIDENTIAE
APUD GENTES ANTIQVAS,
 INCLYTI
 ORDINIS PHILOSOPHICI CONSENSV
PRO LOCO
 IN EODEM OBTINENDO,
 PUBLICAE ΣΤΖΗΤΟΥΝΤΩΝ ΕΕΤΑΞΕΙ
 ΣΥΒΜΙΣΣΑ

A
 FRIDERICO QVIRINO GREGORIO,
 PHILOS. MAG. ET AD S. THOM. CONC.
 SABBATH.
 D. XI. APRIL. MDCCXIV.
 H. L. Q. C.

L I P S I A E,
 LITERIS ANDR. MARTINI SCHEDII.

